

Monumentnummer*: 512242

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 17 februari 2000
Kadaster deel/nr 82811/165

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Haarle Hellendoorn Overijssel

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Hellendoorn	D			742
Hellendoorn	D			743
Hellendoorn	D			748
Hellendoorn	D			744
Hellendoorn	D			745
Hellendoorn	D			442
Hellendoorn	D			434
Hellendoorn	D			431
Hellendoorn	D			746

Omschrijving**

Omschrijving

Een vrijwel noord-zuid gerichte hoofd-as (meer precies: noord-noord-west wijzend) vormt de basis van de TUIN rondom het huis. In de tuin bevindt zich het BADHUISJE. Deze as komt met een scherpe hoek uit op de Van Heekweg. Het huis ligt met de toren op deze as die hier een lichte knik vertoont. De omtrek van dit tuindeel is vrijwel rechthoekig en is, met uitzondering van gedeelten aan de westzijde en de noord-west-zijde, langs de randen met bomen beplant. Juist binnen deze omtrek loopt aan alle zijden een pad.

Het huis wordt omgeven door een smalle strook verharding van vaal-gele handvorm klinkers in visgraat-verband. Voor de garagedeuren is een groter oppervlak bestraat. Om deze verharding heen en begrensd door een taxushaag, ligt een gazon. Met grote waarschijnlijkheid was dit oorspronkelijk aangestampte grond. De haag volgt globaal de contouren van het huis, waarbij de hoeken

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

aan de westzijde en de noord-oostzijde zijn afgesloten. De haag is onderbroken bij de aansluitingen van paden en is daar over korte afstand evenwijdig aan het pad naar buiten toe omgezet. Zulke paden zijn er in beginsel op het assenkruis en op de diagonalen. Oorspronkelijk was de haag ter plaatse van elke richtingsverandering en ter plaatse van elke onderbreking gemarkeerd door een naar boven uitstekende geknipte bolvorm. Deze bolvormen zijn niet alle meer aanwezig. Achter de haag staan aan weerszijden van de paden op de diagonalen rhododendronstruiken. Ten noorden van het huis is de haag langs de hoofd-as aan weerszijden naar buiten uitgebouwd.

Ten noorden van het huis is de tuin symmetrisch naar de as geordend. De as wordt aan de noordzijde beëindigd door een gemetselde poort met toegangshek die circa 3 meter lager ligt dan het huis. Achter de haag die dit tuindeel scheidt van het gazon rond het huis staan rhododendrons. Langs de as, waarin oorspronkelijk een pad lag als oprit naar het huis, ligt een gazon waarin enkele heesters en bomen. Halverwege de as staat aan weerszijden een Rhododendrongroep. Deze markeerden oorspronkelijk een kruispunt van paden. Door dit deel van de tuin heeft een (symmetrisch) stelsel van paden gelopen, dat aansloot op de doorgangen in de taxushaag rond het gazon bij het huis. Deze paden zijn nu nog gedeeltelijk herkenbaar. Het pad in de hoofd-as zet zich voorbij de poort buiten de tuin in noordelijke richting voort als slingerlaan, beplant met beuk en den, en sluit aan op de Sprengenbergweg.

Ten westen van het huis bevindt zich wel de taxushaag, maar is er weinig beplanting om zodoende het zicht op de heide vrij te houden vanuit de koepel. Buiten de grens van de tuin loopt het terrein aan deze zijde sterk naar beneden.

Ten zuiden van het huis is de taxus-haag aan weerszijden van de as verder van het huis geplaatst en staan op het gazon voor de haag en achter de haag enkele rhododendron struiken. De hoofd-as wordt hier gevormd door een pad dat op de zuidelijke grens van de tuinaanleg gemarkeerd wordt door een houten hek met gemetselde pijlers dat circa 10 meter lager ligt dan het huis. Ten zuiden hiervan wordt de as buiten de eigenlijke tuinaanleg voortgezet als een circa 1 kilometer lange, rechte laan met een laanbeplanting van beuk.

Vanaf het huis is over dit deel van de tuin in zuidoostelijke richting een doorzicht vrijgehouden naar de heide buiten de tuin.

Ongeveer halverwege het huis en bovengenoemd hek ligt ten oosten van het pad de betonnen sokkel (bekleed met kleine keien) van de nu verdwenen windmolen die diende voor de opwekking van electriciteit. Ten oosten van dit bouwsel ligt een talud met daarin een gemetselde trappartij van zeven treden. Ten zuiden van het talud ligt een vrijwel horizontaal gedeelte met als grondvorm een kwart-cirkel. Oorspronkelijk was dit tuindeel ingericht als een geometrische deeltuin, nu begroeid met heesters en bomen. De deeltuin wordt aan de oost- en zuidzijde omgeven door een pad dat uitkomt op het pad in de hoofd-as. Ten westen van de as en grenzend hieraan ligt een rhododendron-bos in de vorm van een halve cirkel, waarvan het middelpunt zich bevindt tegenover de sokkel van de windmolen. Binnen deze aanleg was oorspronkelijk een padenkruis gelegen, met op het kruispunt een cirkelvormig perk. De buitengrens van dit tuindeel werd gevormd door twee parallelle half-cirkelvormig paden die aansluiten op het pad in de hoofd-as. Rhododendron-bos en geometrische deeltuin zijn omgeven door gemengd opgaand bos, onder meer bestaande uit eik, beuk en acacia. In de zuidwest-hoek loopt een pad over de diagonaal de tuin uit.

Ten oosten van het rechthoekige deel van de tuin dat rond het huis is aangelegd, ligt het tweede deel van de tuin: een bosgedeelte met een driehoekige hoofdvorm dat aan de oostzijde grenst aan de Sprengenbergweg.

Vanaf het pad dat aan de oostkant van het huis met een verbreding leidt naar de dienstwoning lopen drie slingerlanen:

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- I in noordelijke richting naar de Sprengenbergweg, met laanbeplanting van Amerikaanse eik. Dit is de oprijlaan vanuit Haarle.
- II in (zuid)oostelijke richting naar de Sprengenbergweg, met laanbeplanting van Amerikaanse eik,
- III in zuidelijke richting naar de heide, met een laanbeplanting van beuk. Deze weg loopt buiten de tuin als slingerpad door over de heide. Ten oosten van de lanen I en II ligt, evenwijdig aan de perceelsgrens, een boomgaard en ten noorden hiervan een tennisbaan. Ter plaatse van de boomgaard is op de ontwerptekening van Wattez een doolhof aangegeven, dat echter nooit is aangelegd. De huidige boomgaard is recent aangeplant. Naast de tennisbaan, en met uitzicht hierop, staat aan de westzijde een halfronde bank uit ruwe lavasteen, waarvan de hoog opgemetselde achterzijde naar de uiteinden afloopt. Rondom de bank staan coniferen. Rondom de slingerlaan III in zuidelijke richting staat bos waarin oorspronkelijk slingerpaden lagen, die nu niet allen meer herkenbaar zijn. Een gedeelte van het bos is vervangen door weiland en een schuur. Vanaf de opzichterswoning ligt, langs de oprijlaan, een doorzicht in noordelijke richting naar het dorp Haarle. In zuidoostelijke richting is er door het grote hoogteverschil in het terrein uitzicht op de heide. Het driehoekige terrein in de noordelijke punt van dit deel van de tuin ligt nu een weide, maar oorspronkelijk was hier een ommuurde moestuin. De muur is nog gedeeltelijk aanwezig.

Waardering

De tuin is van algemeen cultuur- en tuinhistorische waarde:

- als belangrijk onderdeel van het landgoed
- als vrijwel gaaf bewaard gebleven voorbeeld van een tuin van architectonische tuinstijl die rond 1910 en vogue was en waarin de tuin werd vormgegeven rondom een orthogonaal assenstelsel,
- als kenmerkend en in zijn gaafheid zeldzaam geworden voorbeeld van een tuin in de architectonische tuinstijl binnen het oeuvre van P.H. Wattez,
- vanwege de hoge architectonische kwaliteit van het oorspronkelijke ontwerp, i.c. de vormgeving van de tuin, de aansluiting met het landhuis en de inpassing van de tuin in het omringende landschap, van P.H. Wattez uit 1910, een kwaliteit die nog zeer duidelijk herkenbaar is.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Tuin

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument